

ADVIES
VAN 23 OKTOBER 2013
OVER HET GROENBOEK
IMPLEMENTATIE ZESDE STAATSHERVORMING

INHOUD

I. SITUERING	2
II. AANDACHT VOOR TERRITORIALE COHESIE	2
III. CONCENTRATIE, VERBINDINGEN EN SAMENWERKING	3
IV. GROENBOEK STAATSHERVOMING EN TERRITORIALE COHESIE	4

I. SITUERING

1. SARO ontving op 23 september 2013 een adviesvraag van Minister-president Kris Peeters over het Groenboek implementatie zesde staatshervorming. In zijn brief stelt de minister dat hij hoopt dat het Groenboek het voorwerp zal zijn van een bespreking in de adviesraad. Met voorliggend advies, goedgekeurd op de raadszitting van 23 oktober 2013 wenst de raad zijn bijdrage te leveren aan het debat.
2. Het Groenboek is de tweede stap in de voorbereidingsfase van de implementatie van de bevoegdheidsoverdrachten in het kader van de zesde staatshervorming. Met dit Groenboek beoogt de Vlaamse Regering de operationele beleidskeuzes voor te bereiden die moeten worden genomen met het oog op een optimale inkanteling van de bevoegdheden alsook de inhoudelijke beleidsvragen voor te bereiden die zullen moeten worden beantwoord eens de inkanteling is gebeurd.
3. Doel is dat het Vlaams regeringsbeleid t.a.v. burgers, ondernemingen en organisaties meer slagkrachtig, eenvoudig, transparant, zuinig, doelmatig en doeltreffend wordt ingevuld. Het Groenboek moet tevens dienen als reflectie- en consultatiedocument voor een raadpleging over de beleidskeuzen en beleidsvragen bij de betrokken maatschappelijke stakeholders.

II. AANDACHT VOOR TERRITORIALE COHESIE

4. SARO vindt het positief dat de raad om advies wordt gevraagd over het Groenboek implementatie zesde staatshervorming. Het Groenboek heeft de verdienste dat in een vroeg stadium wordt nagedacht over verschillende opties die Vlaanderen zou kunnen nemen met betrekking tot de invulling van de bijkomende bevoegdheden. Zoals terecht benadrukt wordt in het Groenboek is het belangrijk dat het Groenboek beleidsopties formuleert zonder dat daarbij een keuze voor een bepaalde optie gemaakt wordt.¹

Het Groenboek stelt dat de keuzes gemaakt zullen worden bij de aanvang van de volgende legislatuur. De raad benadrukt dat pas nadat er duidelijkheid is over de uiteindelijke keuzes concreet werk kan worden gemaakt van de herorganisatie van de Vlaamse administratie én van een eventuele hertekening van het strategische adviesradenlandschap.

5. De impact van de zesde staatshervorming voor de beleidsvelden 'ruimtelijke ordening' en 'onroerend erfgoed' is op het eerste zicht beperkt. Niettemin wijst de raad er op dat de zesde staatshervorming voorziet in een resem nieuwe bevoegdheden voor het Vlaams Gewest en dat tal van deze beleidsdomeinen voor een groot deel ook een ruimtelijke component omvatten; zoals het handelsvestigingsbeleid, de woonfiscaliteit en het grootstedenbeleid.
6. De raad merkt op dat bij het vastleggen van de verschillende beleidsopties terecht wordt uitgegaan van de bekommernis om de sociaaleconomische cohesie in Vlaanderen te bestendigen en te versterken. SARO wenst met dit advies de Vlaamse Regering te wijzen op het belang van territoriale cohesie: een territoriaal perspectief voor economische en sociale cohesie.

¹ Toelichtingsnota bij het Groenboek: pag. 4.

Territoriale cohesie heeft te maken met de harmonieuze ontwikkeling van de diversiteit aan gebieden in Vlaanderen en beoogt voor de burger te waarborgen dat inherente kenmerken van deze gebieden het best tot hun recht komen. Als zodanig is het een hulpmiddel om van diversiteit een troef te maken die bijdraagt tot duurzame ontwikkeling van Vlaanderen.²

7. SARO wijst op het belang van territoriale cohesie bij het vaststellen van mogelijke opties voor de uitwerking van nieuw sectoraal beleid in het licht van de zesde staatshervorming.

Vraagstukken, zoals de coördinatie van het beleid in meer perifere en landelijke gebieden, het promoten van duurzame steden, de aanpak van sociale uitsluiting, het verbeteren van de toegang tot onderwijs, gezondheidszorg en energie in meer afgelegen regio's en de problemen van bepaalde regio's met specifieke geografische kenmerken, houden allemaal verband met het streven naar territoriale cohesie.³

Concurrentievermogen en welvaart zijn sterk afhankelijk van het vermogen van mensen en bedrijven om territoriale troeven tot hun recht te laten komen. In een globaliserende wereldeconomie is het concurrentievermogen ook afhankelijk van het opbouwen van banden met andere gebieden om te waarborgen dat gezamenlijke troeven op een gecoördineerde en duurzame wijze worden benut. Samenwerking wordt, samen met de uitwisseling van technologie, ideeën, goederen, diensten en kapitaal een steeds belangrijker aspect van territoriale ontwikkeling en een belangrijke factor voor het ondersteunen van langdurige, duurzame groeiprestaties.

Veel van de problemen waar de lokale overheden en regio's mee worden geconfronteerd, zijn sectoroverschrijdend. Voor doeltreffende oplossingen zijn een geïntegreerde aanpak en samenwerking tussen de betrokken autoriteiten en belanghebbenden nodig. In dit verband bouwt het concept territoriale cohesie bruggen tussen economische doeltreffendheid, sociale cohesie en ecologisch evenwicht, waarbij duurzame ontwikkeling de kern vormt van het beleid.

III. CONCENTRATIE, VERBINDINGEN EN SAMENWERKING

8. De Wereldbank erkent dat dichtheid, afstand en verdeling van invloed kunnen zijn op economische en sociale ontwikkeling. Beleidsmaatregelen kunnen aldus gefocust worden op volgende drie aandachtspunten: concentratie, verbinding en samenwerking.⁴
9. Concentratie van activiteiten kan bepaalde voordelen opleveren als gevolg van het bundelen van bepaalde activiteiten op specifieke locaties. Tezelfdertijd zijn er economische nadelen als gevolg van het dichtslippen van het wegennet en kampen stadscentra met nijpende problemen als stadsverloedering en sociale uitsluiting. Volgens de Europese Commissie kunnen intermediaire regio's, die meer kleine of middelgrote steden hebben, eveneens profiteren van de betere resultaten wanneer zij een sterk netwerk opzetten en hun troeven op een gecoördineerde wijze kunnen uitspelen. Kleine en middelgrote steden en plattelandsregio's voorzien eveneens in essentiële dienstverlening voor de omliggende plattelandsgebieden.⁵
10. Verschillende streken met elkaar verbinden is meer dan alleen maar zorgen voor goede intermodale vervoersverbindingen. Het vereist ook een adequate toegang tot diensten, zoals gezondheidszorg, onderwijs en duurzame energie, breedbandinternet, betrouwbare aansluitingen op energienetwerken en nauwe banden met bedrijven en onderzoekscentra. Dit is ook essentieel om de speciale behoeften van achtergestelde groepen aan te pakken. Toegang

² Zie onder meer EU: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/cohesion/index_nl.cfm

³ Zie Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Comité van de regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité. Groenboek over territoriale cohesie: van territoriale diversiteit een troef maken. Brussel, 6.10.2008, COM (2008) 616 definitief.

⁴ World Development Report 2009

⁵ Zie voetnoot 2.

tot geïntegreerde vervoerssystemen houdt ook de ontwikkeling in van goede waterwegen, intermodale vervoersketens en geavanceerde verkeersbeheersystemen.

11. De problemen van connectiviteit en concentratie kunnen slechts effectief worden aangepakt door nauwe samenwerking op verschillende niveaus. Ook milieuproblemen die worden geassocieerd met klimaatverandering, overstromingen, verlies van biodiversiteit, verontreiniging of woon-werkverkeer storen zich niet aan grenzen en vereisen eveneens nauwe samenwerking. Om deze problemen effectief aan te pakken is een beleidsrespons op variabele geografische schaal noodzakelijk, met in bepaalde gevallen samenwerking tussen plaatselijke autoriteiten, in andere gevallen samenwerking tussen aangrenzende regio's, gewesten of buurlanden.

IV. GROENBOEK STAATSHERVOMING EN TERRITORIALE COHESIE

12. Coördinatie tussen sectoraal en territoriaal beleid is aldus van groot belang met het oog op een maximale synergie. Het is belangrijk om een debat te voeren over territoriale cohesie om vraagstukken onder de aandacht te brengen en hun analyse te bevorderen.

Het Groenboek bevat hier en daar een knipoog naar het belang van 'territorialiteit'. De raad verwijst bijvoorbeeld naar de opties inzake woonfiscaliteit (optie 5) ⁶ en grootstedenbeleid (optie 5), maar toch kan niet aan de vaststelling voorbijgegaan worden dat dit slechts als zeer bijkomstig en ondergeschikt wordt ervaren. SARO is van oordeel dat territoriale cohesie een meer vooraanstaande en robuuste plaats kan innemen bij het uitwerken van (transversaal) strategisch sectoraal beleid en bij het maken van keuzes inzake de inzet van nieuwe bevoegdheden en middelen.

SARO wijst in dit kader ook op het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. In het Groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is territoriale cohesie een aandachtspunt. Ook de minister van ruimtelijke ordening legde in zijn beleidsbrief 2012-2013 de nadruk op de uitgangspunten van territoriale cohesie (een geïntegreerde territoriale aanpak, een sterkere stedelijke dimensie).⁷

13. In de inleiding benadrukte SARO de verdienste van het Groenboek dat in een vroeg stadium wordt nagedacht over de verschillende beleidsopties (cf. par. 4). Het Groenboek stelt duidelijk dat *'het Groenboek beleidsopties formuleert maar geen keuzes maakt'*. De raad ondersteunt dit maar moet niettemin vaststellen dat inzake het handelsvestigingsbeleid het Groenboek zich hier niet aan houdt. Het Groenboek stelt immers dat inzake het handelsvestigingsbeleid wordt geopteerd voor optie 4 en dat in uitvoering van de nota 'Winkelen in Vlaanderen 2.0' een decreet integraal handelsvestigingsbeleid wordt uitgewerkt, waarbij ook voorzien is in een sociaaleconomische vergunning. SARO betreurt deze voorafname en merkt op dat de raad niet om advies werd gevraagd over de Winkelnota 2.0.⁸ De raad wijst op de belangrijke raakvlakken van deze nieuwe wetgeving met het ruimtelijk beleid en wenst in de toekomst nauw betrokken te worden bij de voorbereiding van dit decreet integraal handelsvestigingsbeleid.

⁶ Deel 5, hoofdstuk 1. Onder optie 5 wordt verwezen naar het afstemmen van de woonfiscaliteit op het ruimtelijk beleid: *'Deze optie stelt een territoriaal selectieve fiscaliteit als beleidsdoelstelling voorop. Hiermee zou men fiscale stimuli kunnen afstemmen op het ruimtelijk beleid.'*

⁷ Beleidsbrief ruimtelijke ordening 2012-2013: pag. 19-20

⁸ SARO 2013|23. Advies van 28 augustus 2013 over het voorontwerp van decreet houdende wijziging van diverse bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. www.sarovlaanderen.be